

مقایسه‌ی خودپنداره‌ی تحصیلی دانش‌آموزان مدارس خاص و عادی

(بررسی اثر ماهی بزرگ-برکه‌ی کوچک)

سمیه احمدی^{۱*}، حسین پورشهریار^۲، زهرا امین‌آبادی^۳، مریم بصیری^۴

چکیده

"اثر ماهی بزرگ، برکه‌ی کوچک" اشاره به این دارد که دانش‌آموزانی با توانایی برابر در کلاس‌های با سطح پیشرفت بالا در مقایسه با کلاس‌هایی با سطح پیشرفت پایین، خودپنداره‌ی تحصیلی پایین‌تری را نشان می‌دهند. مطالعه‌ی توصیفی حاضر با هدف پاسخ به این سوال صورت گرفت که آیا در نمونه‌ای از دانش‌آموزان ایرانی نیز یادگیرندگان در مدارس خاص یعنی مدرسه‌ی که سطح توانایی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در آن بالاتر است، در مقایسه با همتایان خود در مدارس عادی، خودپنداره‌ی تحصیلی پایین‌تری را تجربه می‌کنند؟ بدین منظور ۴۴۹ دانش‌آموز دختر دبیرستانی با سطح توانایی یکسان انتخاب شده و به پرسشنامه‌ی "خودپنداره‌ی تحصیلی" پاسخ دادند. نتایج تحلیل‌ها حاکی از آن است که میان سطح خودپنداره‌ی تحصیلی دانش‌آموزان مدارس عادی و خاص تفاوت معناداری وجود ندارد. تبیین‌ها و تلویشات نظری و آموزشی این یافته مورد بحث قرار گرفته است.

کلیدواژه‌ها: اثر ماهی بزرگ برکه‌ی کوچک، خودپنداره‌ی تحصیلی، مدارس خاص و عادی

مقدمه

پایه‌های نظری اثر ماهی بزرگ، برکه‌ی کوچک در نظریه سطح سازگاری^۵ (هلسون^۶، ۱۹۶۴)، روانشناسی اجتماعی (موس و گرگن^۷، ۱۹۷۰) و نظریه محرومیت نسبی^۸ (دیویس، ۱۹۶۶) قرار دارد، اما این اثر بیش از همه با بهره‌گیری از نظریه‌ی مقایسه اجتماعی^۹ (فستینگر^{۱۰}، ۱۹۵۴) توضیح و تبیین شده است. به عبارتی اثر ماهی بزرگ، برکه‌ی کوچک نتیجه مقایسه‌های اجتماعی یا گروه مرجع^{۱۱} می‌باشد (نقل از جانکمن و همکاران، ۲۰۱۲). مطالعه‌ای توسط هوگت، دوماس، مارش، رگنر، ویلر و سولس^۱

^۱. * نویسنده‌ی مسئول؛ دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی شماره تماس: ۰۹۱۵۹۱۵۹۹۲۳ ssahmadiii@gmail.com

^۲. استادیار گروه روانشناسی دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی

^۳. دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی

^۴. کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه

۵. adaptation-level theory

۶. Helson

۷. Morse & Gergen

۸. theory of relative deprivation

۹. social comparison theory

۱۰. Festinger

۱۱. Reference Group

(۲۰۰۹) نشان داد که اثر ماهی بزرگ، بر کهی کوچک مبتنی بر مقایسه با همکلاسی‌ها می‌باشد. شواهد مستقیمی وجود دارد مبنی بر اینکه زمانی که مقایسه‌ی دانش‌آموزان با کل کلاس کنترل شد، این اثر حذف گردید. به عبارتی اثر ماهی بزرگ، بر کهی کوچک زمانی رخ می‌دهد که دانش‌آموزانی با سطح توانایی مشابه وقتی خود را با دانش‌آموزان توانمندتری مقایسه می‌کنند خودپنداره‌ی تحصیلی پایینی را نشان می‌دهند و در صورت مقایسه‌ی خود با افرادی با سطح توانایی پایین‌تر خودپنداره‌ی تحصیلی بالاتری را تجربه می‌کنند. در نتیجه، اثر ماهی بزرگ بر کهی کوچک فرض می‌کند که برای خودپنداره‌ی تحصیلی بهتر است که دانش‌آموز مانند "ماهی بزرگی در حوضچه‌ی کوچکی باشد (یعنی دانش‌آموزان توانمند در میان گروه مرجعی با سطح توانایی متوسط) تا اینکه ماهی‌ای کوچک در برکه‌ای بزرگ (دانش‌آموزان توانمند در میان گروه مرجعی با سطح توانایی بالا)" (پارکر، مارش، لودک و تراوتوین، ۲۰۱۳).

مروری بر مطالعات انجام شده در خصوص اثر مقایسه‌های اجتماعی بر خودپنداره و به عبارتی اثر ماهی بزرگ، بر کهی کوچک حاکی از این است که اگرچه غالب مطالعات نشان از اثر منفی مقایسه‌های اجتماعی رو به بالا^۲ (مقایسه با افراد توانمندتر) بر خودپنداره و به طور کلی عملکرد تحصیلی افراد دارند، اما در مواردی که این نوع مقایسه‌ها با مراجع خاصی صورت می‌گیرد، اثرات مثبتی نیز برای افراد به دنبال دارد. به عنوان مثال بلانتون، بانک، گیونز و کاپیر (۱۹۹۹) و هوگت و همکاران (۲۰۰۱) نشان دادند که مقایسه‌های اجتماعی با افراد توانمندتر با عملکرد بهتر آتی در ارتباط می‌باشد. لذا احتمالاً مقایسه‌های اجتماعی مختلف در بسترهای متفاوت اجتماعی و فرهنگی می‌تواند اثرات متفاوتی در چارچوب خودپنداره به دنبال داشته باشد.

علاوه بر این اگرچه پیشینه‌ی گسترده‌ی مطالعاتی در خصوص اثر ماهی بزرگ، بر کهی کوچک حاکی از تعمیم‌پذیری آن در فرهنگ‌ها و کشورهای مختلف می‌باشد (مارش، کولر و بومرت ۲۰۰۱؛ مارش و هو، ۲۰۰۳؛ مالکی، کاتسامبیز، استیل من و کرین^۳، ۲۰۰۵؛ سیتون، مارش و کریون، ۲۰۰۹، ۲۰۱۰؛ ناگنگاست^۴ و مارش، ۲۰۱۲)، اما در عین حال عوامل فرهنگی به عنوان یکی از عواملی که می‌تواند این اثر را تعدیل نماید مطرح شده است (مارش و هو، ۲۰۰۳). ممکن است در بین کشورهای مختلف تفاوت زیادی در شیوه‌هایی که افراد از مقایسه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند وجود داشته باشد. لذا پژوهش در خصوص اثر ماهی بزرگ، بر کهی کوچک و مقایسه‌های اجتماعی در فرهنگ‌های مختلف می‌تواند در شناسایی این تفاوت‌های احتمالی و رسیدن به درک جامع‌تری از این اثر کمک‌کننده و راه‌گشا باشد.

به طور خلاصه و با توجه به نتایج متناقض در خصوص نقش مقایسه اجتماعی در اثر ماهی بزرگ، بر کهی کوچک، و با در نظر گرفتن این مساله که تاکنون پژوهشی داخلی بر روی این اثر صورت نگرفته است، مطالعه‌ی حاضر به دنبال پاسخ به این سوال است

۱. Huguet, Dumas, Marsh, Regner, Wheeler & Suls

۲. Upward Social Comparison

۳. Mulkey, Catsambis, Steelman, & Crain

۴. Nagengast

[دومین همایش ملی روانشناسی مدارس]

[اردبیل، دانشگاه محقق اردبیلی]

[دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی]

[۲۳ اردیبهشت ۹۵]

که آیا می‌توان در نمونه‌ای از دانش‌آموزان ایرانی با سطح توانایی یکسان، اثر ماهی بزرگ برک‌های کوچک را مشاهده نمود. به عبارتی آیا دانش‌آموزانی که در مدارس با سطح توانایی بالاتر مشغول به تحصیل می‌باشند در مقایسه با دانش‌آموزانی با سطح توانایی برابر که در مدارس عادی درس می‌خوانند خودپنداره‌ی تحصیلی پایین‌تری را تجربه می‌کنند؟

روش

نوع و طرح پژوهش: پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی و پس‌رویدادی-علی مقایسه‌ای می‌باشد.

جامعه‌ی آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه‌ی پژوهش، دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه مدارس استان البرز می‌باشند که حجمی برابر با ۵۱۹۶۱ نفر را شامل بودند. نمونه‌ی مورد بررسی مشتمل بر ۴۴۹ دانش‌آموز (سن: ۰/۹۵ std و ۱۵/۵۵ M) بودند با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. در پژوهش حاضر وضعیت اجتماعی-اقتصادی کنترل گردید و سطح توانایی دانش‌آموزان با استفاده از معدل کنترل شد. از ۵۰۷ پرسشنامه توزیع شده، ۵۸ پرسشنامه به دلیل مخدوش بودن حذف گردید و ۴۴۹ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت.

ابزار پژوهش:

پرسشنامه خودپنداره‌ی تحصیلی دلاور (۱۳۷۳): پرسشنامه‌ی ۴۰ سوالی که در مقیاس لیکرت نمره‌گذاری می‌گردد. نمره‌ی کل آن پس از معکوس کردن برخی از نمرات، از جمع پاسخ‌ها به دست می‌آید. اعتبار ابزار در مطالعه‌ی خجسته‌مهر و همکاران (۱۳۹۱) برابر با ۰/۹۳ و در مطالعه‌ی حاضر برابر با ۰/۹۲ به دست آمد.

شیوه‌ی اجراء: پس از کسب مجوز از اداره‌ی آموزش و پرورش به مدارس انتخاب شده مراجعه گردید. در مدارس مختلف مورد بررسی به صورت تصادفی کلاس‌هایی انتخاب شده و پس از توضیح مختصری در خصوص نحوه‌ی پاسخگویی نسبت به جمع‌آوری داده‌ها اقدام شد.

روش تجزیه و تحلیل و داده‌ها: داده‌ها با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی و تحلیل واریانس یک طرفه انجام تحلیل شدند.

نتایج

به منظور محاسبه معناداری تفاوت بین خودپنداره تحصیلی در دو گروه دانش‌آموزان مدارس خاص و عادی از آزمون t مستقل استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱: مقایسه خودپنداره‌ی تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس عادی و خاص

متغیر	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	آزمون لوین F	آزمون t درجه‌ی معناداری	آزمون t آزادی
خودپنداره‌ی تحصیلی	مدارس خاص	۶۹/۰۱	۱۶/۹۲	۱/۰۳	۰/۳۱	۴۴۷
	مدارس عادی	۶۹/۱۲	۱۵/۴۷			۰/۹۴

همانطور که در جدول فوق ملاحظه می‌گردد مقایسه دانش‌آموزان دو نوع مدرسه نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های دو گروه در متغیر مورد پژوهش وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این مطالعه تعیین این مساله بود که آیا دانش‌آموزان مدارس خاص و دارای سطح توانایی بالا در مقایسه با دانش‌آموزان مدارس با سطح توانایی متوسط و پایین خودپنداره‌ی تحصیلی پایین‌تری را تجربه می‌کنند. چنان‌که در تحلیل داده‌های پژوهش ملاحظه گردید میان خودپنداره‌ی تحصیلی دانش‌آموزان مدارس مختلف تفاوت معناداری وجود نداشت؛ یافته‌ای که با نتایج پژوهش‌های پیشین ناهمسو است. به عبارتی این اثر در نمونه‌های متعدد از کشورهای مختلف، گروه‌های سنی متفاوت، موضوعات درسی متفاوت و حتی دستاوردهایی چون علاقه به تحصیل، تعمیم‌پذیری بالایی نشان داده است (به عنوان مثال، مارش و هو، ۲۰۰۳؛ تراوتن، گرلاچ^۱ و لودک، ۲۰۰۸؛ سیتون، مارش و کریون، ۲۰۰۹؛ چيو،^۲ ۲۰۱۲؛ پرکل و برول^۳، ۲۰۱۰؛ ووترز، دی‌فرین، کلپین، وندم و ورچورن^۴، ۲۰۱۲).

مروری بر مطالعات در خصوص اثر ماهی بزرگ، برکه‌ی کوچک حاکی است که بیشتر پژوهش‌های صورت گرفته بر روی نمونه‌های ملی و با حجم بسیار بالا صورت گرفته‌اند (به عنوان مثال سیتون، مارش و کریون، ۲۰۱۰؛ جانکمن و همکاران، ۲۰۱۲؛ پارکر و همکاران، ۲۰۱۳). حجم بالای نمونه‌ی مورد بررسی در بسیاری از این پژوهش‌ها می‌تواند یکی از دلایل ناهمسویی باشد. همانطور که اشاره شد نمونه‌های پژوهش حاضر دانش‌آموزان چهار مدرسه (دو مدرسه خاص دو مدرسه عادی) بود، لذا در مقایسه با اکثر پژوهش‌های صورت گرفته در این حوزه می‌توان یکی از علل عدم مشاهده‌ی همسوئی را حجم نمونه متفاوت و به میزان قابل توجهی کمتر دانست. این احتمال وجود دارد که در صورت در نظر گرفتن مدارس خاص متعدد دیگر (اعم از تیزهوشان،

۱ . Gerlach

۲ . Chiu

۳ . Preckel & Brüll

۴ . Wouters, De Franine, Colpin, Van Damme, & Verschueren

[دومین همایش ملی روانشناسی مدرسه]

[اردبیل، دانشگاه محقق اردبیلی]

[دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی]

[۲۳ اردیبهشت ۹۵]

فرزانگان و ...) علاوه بر مدارس خاصی که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت در مقایسه با مدارس عادی و به عبارتی استفاده از نمونه‌ای وسیع‌تر نتایج متفاوتی حاصل می‌شد.

علاوه بر مساله‌ی حجم نمونه لازم به ذکر است که پژوهش‌های انجام شده در حوزه‌ی اثر ماهی بزرگ، بر که‌ی کوچک با استفاده از داده‌های مدارس و کلاس‌های درس متنوع به مقایسه‌ی خودپنداره‌ی تحصیلی افراد در مدارس با سطح توانایی مختلف پرداخته‌اند. در حالیکه در پژوهش حاضر به دلیل شرایط خاص برخی از مدارس دارای سطح بالای آموزشی در کشور (مثل فرزانگان و تیزهوشان) و عدم همکاری چنین مدرسی در پژوهش‌ها و تحقیقات علمی، تنها موفق به استفاده از مدارس نمونه دولتی شدیم. مدارس خاص مورد استفاده در این پژوهش دارای شرط و روی معدل بوده و پیش فرض این بود که به دلیل امتحان ورودی و شرایط پذیرش ویژه‌ای که در مقایسه با مدارس عادی دارند، از سطح تحصیلی و آموزشی بالایی برخوردار باشند. اما با این وجود یکی دیگر از دلایل عدم همسویی می‌تواند محدودیت در نوع مدارس خاص در پژوهش حاضر باشد. این احتمال وجود دارد که مدارس نمونه دولتی مورد استفاده علی‌رقم وجود شرط معدل برای ورود و پذیرش از نظر سطح توانایی تفاوت قابل ملاحظه‌ای با مدارس عادی نداشته باشند.

مساله‌ی مهم دیگری که در خصوص عدم همسویی بایستی مورد توجه قرار گیرد انواع مقایسه‌های اجتماعی و تاثیر هر یک بر خودپنداره‌ی تحصیلی دانش‌آموزان می‌باشد. همانطور که پیش‌تر نیز ذکر گردید تحقیقات به طور کلی حاکی از این می‌باشد که مقایسه‌های اجتماعی رو به بالا و با افراد توانمندتر از خود عموماً منجر به خودپنداره‌ی تحصیلی پایین‌تر می‌گردد (جانکمن و همکاران، ۲۰۱۲). در عین حال مطالعاتی نیز وجود دارند که حاکی از اثر مثبت برخی از انواع مقایسه‌های اجتماعی رو به بالا بر خودپنداره و دستاوردها تحصیلی افراد می‌باشند (سیتون و همکاران، ۲۰۱۰). برای مثال سیتون، مارش، دوماس و همکاران (۲۰۰۸) نشان دادند که اگرچه مقایسه با سطح بالای توانایی کلاس یا مدرسه منجر به احساس حقارت در خصوص توانمندی خود شخص گشته و خودپنداره‌ی تحصیلی پایین‌تری را برای فرد رقم بزند. لذا صرف تحصیل در مدرسه‌ای با سطح توانایی بالا ممکن است اثر مخربی بر خودپنداره‌ی تحصیلی افراد نداشته باشد؛ چراکه این احتمال وجود دارد که دانش‌آموزان در برخی از محتواهای آموزشی بیشتر گرایش به مقایسه‌ی فردی خود با فرد یا افراد خاصی داشته باشند. به ویژه در صورتی که جو غالب بر آن زمینه‌ی آموزشی یا مدرسه این نوع مقایسه‌ها را تشویق نماید. این مساله یعنی احتمال وجود مقایسه‌های اجتماعی مختلف می‌تواند دلیل زیر بنایی دیگری بر عدم مشاهده‌ی اثر ماهی بزرگ، بر که‌ی کوچک باشد.

در نهایت و با توجه به این مساله که اثر ماهی بزرگ، بر که‌ی کوچک تا کنون در پژوهشی داخلی مورد بررسی قرار نگرفته است، اشاره به محدودیت‌های پژوهش حاضر مسیر تحقیقات آتی در این حوزه را تا حدی زیادی روشن خواهد ساخت. نخست از آنجا که مطالعه‌ی حاضر تنها بر روی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی صورت گرفته است، تعمیم این نتایج به پسران دانش‌آموز با محدودیت رو به رو می‌باشد. در این راستا انجام مطالعه‌ی مشابهی بر روی دانش‌آموزان هر دو جنس راهگشای شناخت بیشتری

نسبت به این اثر خواهد بود. علاوه بر این و با توجه به محدودیت تعداد مدارس مورد استفاده در پژوهش پیشنهاد می‌شود تحقیقات آتی در خصوص اثر ماهی بزرگ، برک‌های کوچک از تعداد مدارس بیشتری استفاده کرده و با در نظر گرفتن تنوعی از مدارس خاص و دارای توانایی بالا احتمال دستیابی به نتایج متفاوت و دقیق‌تری را در اختیار قرار دهند. همچنین تحقیقات آتی می‌توانند با وارد کردن متغیر انواع مقایسه‌های اجتماعی رایج در مدارس و محتوای آموزشی مختلف تاثیر این عامل اساسی را بر روی خودپنداره دانش‌آموزان مورد بررسی قرار دهند. در نهایت اینکه اثر ماهی بزرگ، برک‌های کوچک به استناد پژوهش‌های موجود در این زمینه نه تنها در بین مدارس مختلف که در درون مدارس هم قابل مشاهده می‌باشد (تراوتوین، لودک، مارش و نگی، ۲۰۰۹). در این راستا مطالعات آتی می‌توانند به جای تمرکز بر مقایسه‌های بین مدرسه‌ای، در بین کلاس‌های مختلف یک مدرسه با سطوح توانایی مختلف اثر ماهی بزرگ، برک‌های کوچک و احتمالاً تعدیل‌کننده‌های آن‌را مورد بررسی قرار دهند.

منابع

- خجسته‌مهر، رضا؛ عباس‌پور، ذبیح‌اله؛ کرایبی، امین و کوچکی، رحیم (۱۳۹۱). تاثیر برنامه‌ی موفقیت تحصیلی بر عملکرد و خودپنداره تحصیلی، نگرش نسبت به مدرسه، یادگیری شیوه‌ی موفقیت در مدرسه و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان. *مجله‌ی روان‌شناسی مدرسه*، ۱، ۴۵-۲۷.
- Blanton, H., Buunk, B. P., Gibbons, F. X., & Kuyper, H. (۱۹۹۹). When better-than-others compare upward: Choice of comparison and comparative evaluation as independent predictors of academic performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, ۷۶, ۴۲۰-۴۳۰.
- Chiu, M. -S. (۲۰۱۲). The internal/external frame of reference model, big-fish-little-pond effect, and combined model for mathematics and science. *Journal of Educational Psychology*, ۱۰۴, ۸۷-۱۰۷, doi:۱۰.۱۰۳۷/a۰۰۲۵۷۳۴.
- Davis, J. A. (۱۹۶۶). The campus as a frog pond: An application of theory of relative deprivation to career decisions for college men. *American Journal of Sociology*, ۷۲, ۱۷-۳۱.
- Festinger, L. (۱۹۵۴). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, ۷, ۱۱۷-۱۴۰.
- Huguet, P., Dumas, F., Monteil, J. M., & Genestoux, N. (۲۰۰۱). Social comparison choices in the classroom: Further evidence for students' upward comparison tendency and its beneficial impact on performance. *European Journal of Social Psychology*, ۳۱, ۵۵۷-۵۷۸.
- Jonkmann, K., Becker, M., Marsh, H. W., Lüdtke, O., & Trautwein, U., (۲۰۱۲). Personality traits moderate the Big-Fish-Little-Pond Effect of academic self-concept, *Learning and Individual Differences*, ۲۲, ۶, ۷۳۶-۷۴۶.
- Marsh, H. W., & Hau, K. (۲۰۰۳). Big-fish-little-pond effect on academic self-concept: a cross-cultural (۲۶-country) test of the negative effects of academically selective schools. *American Psychologist*, ۵۸, ۳۶۴-۳۷۶.
- Marsh, H. W., Koeller, O., & Baumert, J. (۲۰۰۱). Reunification of East and West German school systems: Longitudinal multilevel modeling study of the big-fish-little-pond effect on academic self-concept. *American Educational Research Journal*, ۳۸(۲), ۳۲۱-۳۵۰.
- Morse, S. & Gergen, K. J. (۱۹۷۰). Social comparison, self-consistency, and the concept of self. *Journal of Personality & Social Psychology*, ۱۶, ۱۴۸-۱۵۶.

[دومین همایش ملی روانشناسی مدرسه]

[اردبیل، دانشگاه محقق اردبیلی]

[دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی]

[۲۳ اردیبهشت ۹۵]

- Mulkey, L. M., Catsambis, S., Steelman, L. C., & Crain, R. L. (۲۰۰۵). The long-term effects of ability grouping in mathematics: A national investigation. *Social Psychology of Education*, ۸, ۱۳۷-۱۷۷.
- Nagengast, B., & Marsh, H. W. (۲۰۱۲). Big fish in little ponds aspire more: Mediation and cross-cultural generalizability of school-average ability effects on self-concept and career aspirations in science. *Journal of Educational Psychology*, ۱۰۴(۴), ۱۰۳۳.
- Parker, P.D., Marsh, H. W., Lüdtke, O., Trautwein, U. (۲۰۱۳). Differential school contextual effects for math and English: Integrating the big-fish-little-pond effect and the internal/external frame of reference. *Learning and Instruction* (February ۲۰۱۳), ۲۳, Complete, pg. ۷۸-۸۹.
- Preckel, F., & Brüll, M. (۲۰۱۰). The bene fi t of being a big fi sh in a big pond: Contrast and assimilation effects on academic self-concept. *Learning and Individual Differences*, ۲۰, ۵۲۲-۵۳۱, doi:۱۰.۱۰۱۶/j.lindif.۲۰۰۹.۱۲.۰۰۷.
- Seaton, M., Marsh, H., Dumas, F., Huguet, P., Monteil, J.-M, Regner, I., Blanton, H., Buunk, B. P., Gibbons, F. X. Kuyper, H., Suls, J., & Wheeler, L. (۲۰۰۸). In search of the big fish: Investigating the coexistence of the big-fish-little-pond effect with the positive effects of upward comparison. *British Journal of Social Psychology*, ۴۷, ۷۳-۱۰۳.
- Seaton, M., Marsh, H.W. & Craven, R.G. (۲۰۰۹) Earning its place as a pan-human theory: Universality of the Big-Fish-Little-Pond effect (BFLPE) across ۴۱ culturally and economically diverse countries. *Journal of Educational Psychology*, ۱۰۱(۲), ۴۰۳-۴۱۹.
- Seaton, M., Marsh, H.W. & Craven, R.G. (۲۰۱۰) Big-Fish-Little-Pond-Effect: Generalizability and Moderation - Two Sides of the Same Coin. *American Educational Research Journal*, ۴۷(۲), ۳۹۰-۴۳۳.
- Trautwein, U., Gerlach, E., & Lüdtke, O. (۲۰۰۸). Athletic classmates, physical self-concept, and free-time physical activity: A longitudinal study of frame of reference effects. *Journal of Educational Psychology*, ۱۰۰, ۹۸۸-۱۰۰۱, doi:۱۰.۱۰۳۷/۰۰۲۲-۰۶۶۳.۱۰۰.۴.۹۸۸.
- Wouters, S., De Franine, B., Colpin, H., Van Damme, J., & Verschueren, K. (۲۰۱۲). The effect of tracking on the development of academic self-concept in high school: a dynamic test of the big- fish-little-pond effect. *Journal of Educational Psychology*, *Journal of educational psychology*, Vol. ۱۰۴, N°. ۳, ۲۰۱۲, ۷۹۳-۸۰۵.